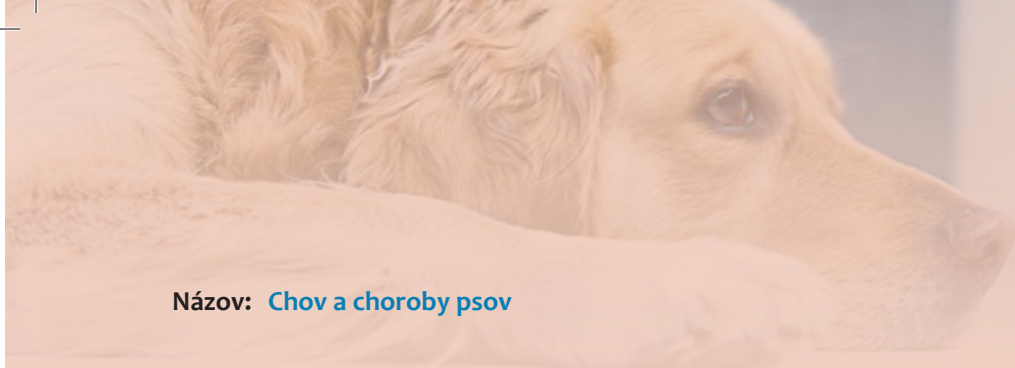

Danka Šťastná a Pavel Šťastný

CHOV a CHOROBY PSOV

Nitra 2018

Názov: Chov a choroby psov

Autori:

doc. MVDr. Danko Šťastná, PhD.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov

Katedra veterinárnych disciplín

prof. emer. MVDr. Pavel Šťastný, PhD.

Recenzenti:

prof. MVDr. Jaroslav Hajurka, PhD.

Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach

doc. Ing. Henrieta Arpášová, PhD.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Schválil rektor Slovenskej poľnohospodárskej univerzity
v Nitre dňa 7. februára 2018 ako vysokoškolskú učebnicu.

ISBN 978-80-552-1830-4

Obsah

Úvod	9
1 Pôvod a domestikácia psa	11
2 Plemená psov	17
Rozdelenie plemien psov podľa FCI.....	22
3 Anatomia a fyziológia orgánových sústav psa.....	25
3.1 Kostra	26
3.2 Svalová sústava	27
3.3 Dýchacia sústava	29
3.4 Nervová sústava	30
3.5 Zmyslové orgány	32
3.5.1 Čuch	32
3.5.2 Sluch	32
3.5.3 Zrak.....	33
3.5.4 Chut'	34
3.5.5 Hmat	34
3.6 Srdcovo-cievna sústava.....	34
3.7 Lymfatická sústava	36
3.7.1 Sekundárne lymfatické orgány.....	37
3.7.2 Slezina	38
3.8 Tráviaca sústava.....	39
3.9 Endokrinná sústava	41
3.10 Exkrekčná sústava	42
3.10.1 Močová sústava	42
3.10.2 Mliečna žľaza.....	43
3.10.3 Análne a potné žľazy	44
3.11 Reprodukčná sústava	44
3.11.1 Reprodukčné orgány psa.....	44
3.11.2 Reprodukčné orgány suky.....	48
3.12 Kožná sústava	52
4 Zásady výživy psa	55
4.1 Proteíny.....	55
4.2 Tuky	57
4.3 Sacharidy.....	57
4.4 Vláknina.....	58
4.5 Vitamíny	59
4.5.1 Vitamíny rozpustné v tukoch	60
4.5.1.1 Vitamín A.....	60
4.5.1.2 Vitamín D.....	60
4.5.1.3 Vitamín E	61
4.5.1.1 Vitamín K.....	62

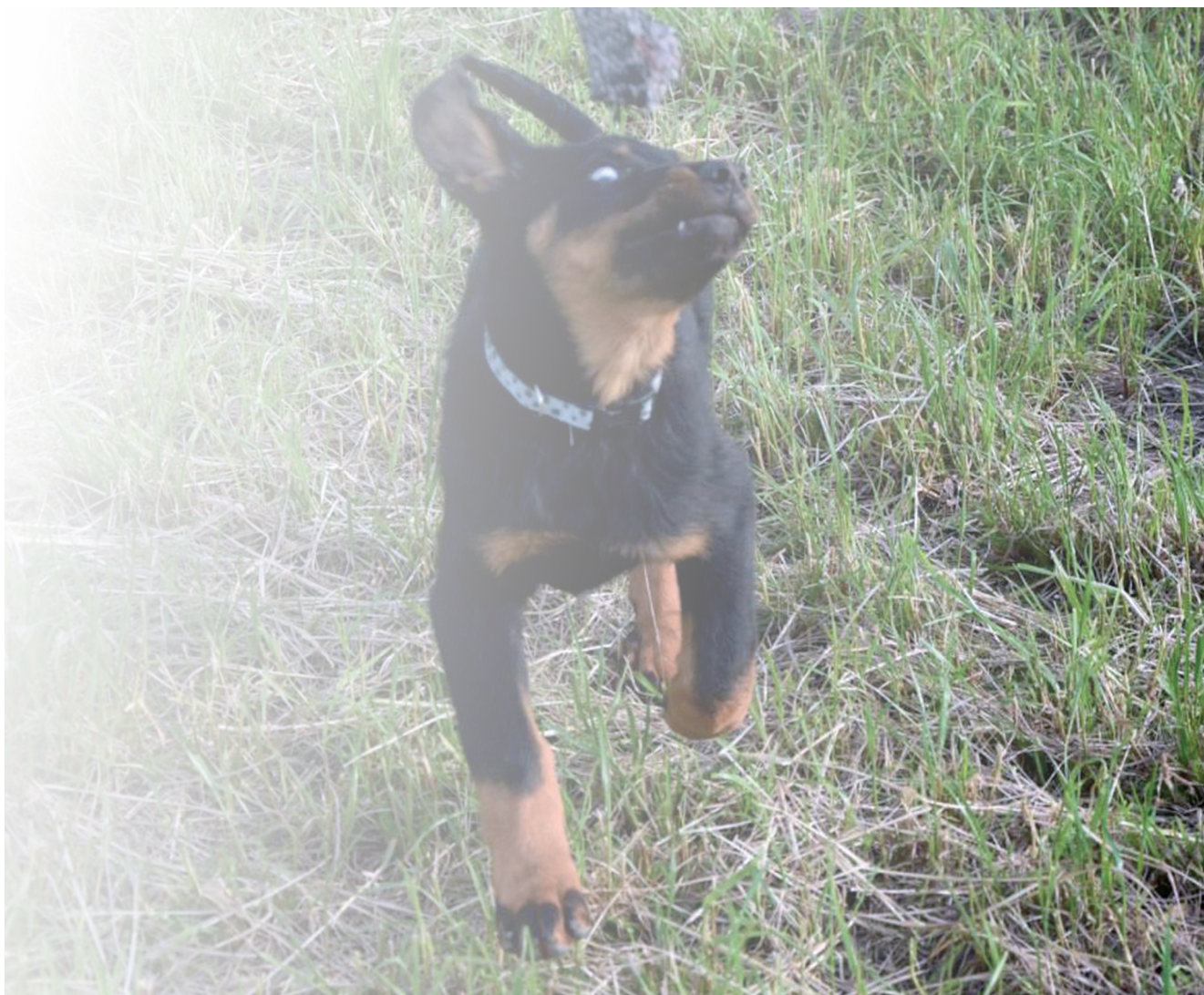
4.5.2	Vitamíny rozpustné vo vode.....	62
4.5.2.1	Vitamín B ₁ (tiamín).....	62
4.5.2.2	Vitamín B ₂ (riboflavín)	63
4.5.2.3	Vitamín B ₃ (niacín)	63
4.5.2.4	Vitamín B ₅ (kyselina pantoténová)	63
4.5.2.5	Vitamín B ₆ (pyridoxín)	64
4.5.2.6	Vitamín B ₇ (biotín)	64
4.5.2.7	Vitamín B ₉ (kyselina listová).....	65
4.5.2.8	Vitamín B ₁₂ (kobalamín).....	65
4.5.2.9	Vitamín C	66
4.5.2.10	Cholín	66
4.6	Minerálne látky	66
4.6.1	Makroprvky	67
4.6.1.1	Vápnik (Ca) a fosfor (P).....	67
4.6.1.2	Horčík (Mg).....	68
4.6.1.3	Sodík (Na)	69
4.6.1.4	Draslík (K)	69
4.6.1.5	Chlór (Cl)	69
4.6.2	Stopové prvky	70
4.6.2.1	Železo (Fe).....	70
4.6.2.2	Zinok (Zn).....	70
4.6.2.3	Mangán (Mn).....	71
4.6.2.4	Meď (Cu).....	71
4.6.2.5	Jód (I).....	71
4.6.2.6	Selén (Se).....	71
4.7	Voda	73
4.8	Krímenie	73
4.8.1	Výber krmiva	75
4.8.2	Výživa šteniat	76
4.8.3	Výživa gravidnej suky.....	78
4.8.4	Výživa suky v laktácii	79
5	Chovateľstvo	81
5.1	Metódy plemenitby psov	83
5.2	Nepríbuzenská plemenitba.....	84
5.3	Kríženie	85
5.4	Metódy riadenia chovu	85
5.4.1	Chovateľ	85
5.4.2	Bonitácia.....	87
5.4.3	Chovateľská dokumentácia	87
5.4.3.1	Preukaz pôvodu psa	88
5.4.3.2	Osvedčenie o pôvode	88
5.4.3.3	Osvedčenie o párení.....	88
5.4.3.4	Registrácia vrhu do plemennej knihy	89
5.4.3.5	Plemenná kniha	89

6	Pohlavná dospelosť a sexualita.....	91
6.1	Estrálny cyklus	95
6.1.1	Proestrus.....	96
6.1.2	Estrus	96
6.1.3	Diestrus	100
6.1.4	Anestrus	100
6.1.5	Zmeny na pohlavných orgánoch suky v estrálnom cykle.....	100
6.1.6	Endokrinné zmeny počas estrálneho cyklu	104
7	Gravidita	105
7.1	Výživa suky počas gravidity.....	105
7.2	Endokrinné zmeny v gravidite	106
7.3	Diagnostika gravidity suky	107
7.3.1	Klinické metódy.....	108
7.3.2	Ultrasonografická diagnostika	112
7.3.3	Laboratórne metódy.....	113
7.4	Pseudogravidita.....	115
8	Pôrod	117
8.1	Prípravné štádium	117
8.2	Otváracie štádium	117
8.3	Vytlačacie štádium.....	118
8.4	Puerpérium	119
9	Odchov	121
9.1	Štádiá vývoja šteniat	121
9.2	Chovné podmienky.....	123
9.3	Smernica FCI	124
9.4	Správanie	125
9.5	Pohyb	125
9.6	Výcvik	125
9.7	Ochrana pred ochoreniami	126
9.7.1	Čo by chovatelia a majitelia mali vždy urobiť	126
10	Biotechnické metódy reprodukcie psov.....	127
10.1	Inseminácia	127
10.1.1	Odber ejakulátu od psa.....	127
10.1.2	Ejakulát psa	129
10.1.3	Inseminácia suky	131
10.2	Synchronizácia ruje	132
11	Výstavy	133
11.1	Typy výstav	133
11.2	Hodnotenie psov	134
11.3	Tituly	135

12	Najčastejšie choroby psov	137
12.1	Stres ako vážny zdravotný problém	140
12.2	Choroby genetického pôvodu	142
12.2.1	Alopécia a hypotrichóza, <i>alopecia et hypotrichosis</i>	143
12.2.2	Leukodystrofia, <i>galactocerebrosidosis</i>	144
12.2.3	Hemofília A, hemofília A	144
12.2.4	Gangliozidóza, <i>gangliosidosis</i>	145
12.2.5	Dedičný sivý zákal, <i>cataracta hereditaria</i>	146
12.2.6	Zelený očný zákal, <i>glaucoma</i>	146
12.2.7	Pemfigus, <i>pemphigus vulgaris</i>	147
12.2.8	Dysplázia bedrového kĺbu	149
12.2.9	Dysplázia laktového kĺbu	150
12.2.10	<i>Myasthenia gravis</i>	151
12.2.11	Kryptorchizmus, <i>retentio testis</i>	151
12.3	Časté orgánové choroby psov	152
12.3.1	Zápal očných spojoviek, <i>conjunctivitis</i>	152
12.3.2	Zápal ucha, <i>otitis externa</i>	152
12.3.3	Zápal análnych žliaz	153
12.3.4	Otočenie, torzia žalúdka, <i>volvulus gastris</i>	153
12.3.5	Megaezofágus, <i>megaoesophagus</i>	154
12.3.6	Komplex pyometra – endometritída, pyometra – <i>endometritis</i>	155
12.3.7	Zápal žalúdka, <i>gastritis</i>	157
12.3.8	Hnačka, <i>diarrhea</i>	158
12.3.9	Žltáčka, ikterus, <i>icterus</i>	159
12.3.10	Chronická renálna insuficiencia	160
12.4	Alergie	161
12.5	Metabolické poruchy	162
12.5.1	Prebytok bielkovín, hyperproteinemia	162
12.5.2	Hyperglykémia, <i>hyperglycemia</i>	162
12.5.3	Hypoglykémia, <i>hypoglycemia</i>	163
12.5.4	Cukrovka, <i>diabetes mellitus</i>	164
12.5.5	Krivica (rachitída), <i>rachitis</i>	165
12.5.6	Mäknutie kostí (osteomalácia), <i>osteomalacia</i>	167
12.5.7	Osteoartróza, <i>osteoarthritis</i>	168
12.5.8	Dehydratácia	168
12.5.9	Brušná vodnatel'ka, <i>ascites</i>	169
12.5.10	Hypovitaminóza B ₂ , avitaminóza B ₂ , <i>hypovitaminosis B₂</i> , avitaminosis B ₂	170
12.5.11	Hypovitaminóza D, <i>hypovitaminosis D</i>	170
12.5.12	Obezita	171
12.6	Endokrinné poruchy	172
12.6.1	Odmietanie potravy, <i>aphagia</i>	172
12.6.2	Pažravosť, <i>hyperphagia</i> , <i>polyphagia</i>	173
12.6.3	Hypopituitarizmus	174

12.6.4	Hypothyroidizmus, <i>hypothyreosa</i>	175
12.6.5	Syndróm malígnej hypertermie.....	176
12.6.6	Cushingova choroba, <i>hyperadrenocorticismus</i>	176
12.6.7	Addisonova choroba, <i>hypoadrenocorticismus</i>	178
12.6.8	Tichá ruja, <i>subestrus</i>	179
12.7	Choroby infekčného pôvodu	179
12.7.1	Vírusové infekcie	179
12.7.1.1	Aujeskyho choroba, <i>morbus Aujesky</i>	179
12.7.1.2	Besnota, <i>lyssa</i>	180
12.6.1.3	Infekčná hepatitída psov, <i>Infectious canine hepatitis</i>	184
12.7.1.4	Kliešťová encefalitída psov, <i>encephalitis ixoidae canis</i>	186
12.7.1.5	Parvoviróza, <i>parvovirosis</i>	186
12.7.1.6	Psinka, <i>febris canum contagiosa</i>	187
12.7.2	Bakteriálne infekcie	189
12.7.2.1	Leptospiróza, <i>leptospirosis</i>	189
12.7.2.2	Lymfická borelióza, <i>borreliosis</i>	192
12.7.3	Parazitárne infekcie	195
12.7.3.1	Ektoparazitózy.....	196
12.7.3.2	Endoparazitózy.....	198
12.7.4	Plesňové infekcie	204
13	Legislatíva súvisiaca s chovom psov.....	207
13.1	Zákon NR SR č. 282/2002 Z. z.	207
13.2	Zákon o veterinárnej starostlivosti č. 39/2007, § 22 o ochrane zvierat	211
14	Literatúra	213
15	Register	219
16	Obrázková príloha	227

Úvod

Slávny herec Johnny Depp kedysi povedal: „Jediné bytosti, ktoré sa dostatočne vyvinuli na to, aby vyjadrili čistú lásku, sú psy a deti. My ľudia sa na tejto ceste neustále snažíme zlepšovať seba a všetko okolo nás. No a v tomto neúprosnom preteku nebol ušetrený aj ten najlepší priateľ, pes“.

Chovné psy a psy vôbec nepatria k príležitostnej zábave. Naopak. Sú to živé tvory, za ktoré človek v prípade, že ich má, preberá dlhoročnú zodpovednosť. Ak toto pochopí, potom mu to prináša úžasný pocit. Skôr ako sa človek rozhodne pre šteniatko, spravidla to tak začína, musí urobiť niekoľko rozhodnutí. Musí zvážiť svoje časové, priestorové a finančné možnosti, súhlas okolia, prevzatie dlhodobej zodpovednosti, mal by prehodnotiť účel pre ktorý chce psa, vyjadriť predstavu o exteriéri a veľkosti psa a musí dôsledne prehodnotiť vzťah najbližších príbuzných k zvieratám a špeciálne ku psom. Mal by prehodnotiť aj svoje vedomosti o psoch. Jediný zodpovedný dôvod na chov je založený na dobrých predchádzajúcich poznatkoch a skúsenostiach.

Psov možno chovať ako strážne psy, pracovné psy, pastierske a poľovné psy, alebo ako vyslovene spoločenské, ako spoločníkov človeka, prípadne výstavné psy s pekným exteriérom a dobrou poslušnosťou. Človek sa môže rozhodnúť z hľadiska kvality svojho psa pre chov z dôvodu snahy o rozšírenie vzácneho genofondu jemu blízkeho plemena. Vyžaduje to však vysoké nároky na vedomostnú stránku, ale aj na čas a finančné zabezpečenie. Chovná stanica je ako genetické laboratórium, v ktorom sa produkuje súčasť budúcej populácie daného plemena, ktorá by mala byť po každej stránke lepšia ako tá predchádzajúca.

Keďže záujem o chov psov v spoločnosti neustále stúpa, najmä u mladých ľudí, rozhodli sme sa prispieť zhrnutím najdôležitejších poznatkov o chove psov a ich najfrekvencovanejších chorobách na relatívne malom priestore. Okrem toho sa v rámci štúdia na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre, na Fakulte agrobiológie a potravinových zdrojov, vyučuje predmet „chov a choroby psov a mačiek“, ktorý je voliteľný pre všetkých študentov univerzity a povinným predmetom pre študentov programu „špeciálne chovateľstvo“. Keďže doteraz nebola pre študentov zaujímavých sa o túto problematiku dostupná ucelená učebná pomôcka mala by táto učebnica prispieť k vyplneniu existujúceho vákuu. Veríme, že okrem študentov posлúži aj všetkým tým, ktorí majú radi psov a chcú si rozšíriť vedomosti z ich chovu.

Autori

A photograph of a person with short, light-colored hair, wearing a patterned shirt, holding a small, dark-colored dog. The background is a blurred green field.

Chov a choroby psov
doc. MVDr. Danka Šťastná, PhD. a prof. MVDr. Pavel Šťastný, PhD.

Vydala: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Vydanie: prvé

Náklad: 500 ks

Redaktorka: Ing. Ľubica Ďuďáková

Typografia: Tatiana Šmehilová

Tlač: ForPress Nitrianske tlačiarne

AH-VH: 17,28-17,64

Autori obrázkov v prílohe a ilustračných obrázkov:

Mgr. Ivana Cigáňová; doc. MVDr. Danka Šťastná, PhD.;

<http://www.psickar.sk/plemena-fci>; CHS spod Vaškovho vrchu

ISBN 978-80-552-1830-4